

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/1147-

15. mars 2023

Representantforslag nr 8:144 S (2022-2023) om å bekjempe vold og trusler i norske skole

Storingsrepresentantene løfter frem et viktig og alvorlig tema om vold og trusler mot ansatte i skolen. Undersøkelsen det refereres til, viser en urovekkende økning i antallet lærere som rapporterer om vold eller trusler fra elever. Dette er en utvikling som bekymrer meg.

Arbeidsmiljøloven regulerer de ansattes arbeidsmiljø, og regelverket gir føringer for hvordan arbeidsgiver skal sikre et trygt og godt arbeidsmiljø for de ansatte. Loven krever blant annet at alle virksomheter har et avvikssystem der vold og trusler i forbindelse med arbeidet skal registreres. Systemet er en sentral del av HMS-arbeidet på den enkelte arbeidsplass og arbeidsgiver må sørge for at det finnes et slikt system. Det er Arbeidstilsynet som har ansvaret for å føre tilsyn med arbeidsmiljøet.

Det er alvorlig og uakseptabelt når ansatte i skolen blir utsatt for trusler og vold på jobb i våre skoler. Skoleeier som arbeidsgiver har ansvaret for lærernes og andre ansattes arbeidsmiljø i skolen. Jeg vil understreke betydningen av god skoleledelse, et trygt arbeidsmiljø og en åpenhetskultur på den enkelte skole. Det er videre viktig med godt samarbeid mellom ledelse og tillitsvalgte, alle ansatte og elevene.

Før jeg går inn på de konkrete forslagene er det viktig for meg å understreke at vi bør erkjenne at det er komplekse årsaker til at lærere utsettes for vold og trusler, og at det neppe finnes enkeltstående tiltak som vil snu utviklingen. Når barn og unge utøver vold i skolen mot voksne, må vi stille oss spørsmålet om hvordan dette kan skje og hva vi som samfunn kan gjøre.

Jeg vil i det følgende kommentere på de konkrete forslagene fra stortingsrepresentantene.

Forslag 1:

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan lærerens stilling i skolen kan styrkes, herunder gjennom økt myndighet, utvidede fullmakter for bortvisning av elever, anledning til å gripe inn og beskytte seg selv og andre i farlige situasjoner og lignende. Forslagene bør også inkludere en styrking av skoleledelsens mulighet og virkemidler til å håndtere og reagere på vold og trusler som skjer i skolen. Om nødvendig for gjennomføring av tiltakene bes regjeringen fremme forslag til konkrete lovendringer.»

Jeg er i likhet med forslagsstillerne opptatt av at lærerne skal ha en sterk og trygg posisjon i klasserommet. Jeg er også opptatt av at lærere skal oppleve et trygt og godt arbeidsmiljø når de er på jobb. Jeg mener likevel at forslaget ikke bør tas til følge. Skoleeier og skolene har mange verktøy for å reagere mot vold både mot elever og ansatte. Skolene kan for det første vedta ulike reaksjoner for brudd på ordensreglementet, for eksempel ved tilfeller av vold. For det andre kan skolene bestemme at elever kan bortvises for brudd på ordensreglementet, se opplæringsloven § 9 A-11. For det tredje kan elever pålegges å bytte skole dersom oppførselen til eleven i alvorlig grad går utover tryggheten og læringen til en eller flere medelever. For det fjerde kan skolen anmelde voldstilfeller, og hvis elevene er over 15 år, kan elevene straffes. Jeg mener at dette gir skolene gode muligheter til å reagere på voldsbruk.

Samtidig vil jeg understreke at disse reaksjonene ikke nødvendigvis er egnet til å løse utfordringen med vold mot elever og ansatte i seg selv, og ikke nødvendigvis tar tak i de underliggende årsakene til at enkelte elever utøver vold. Det er blant annet viktig at elever har det trygt og godt på skolen og kjenner mestring i skolehverdagen slik at de opplever skolen som en trygg sosial og faglig arena. Jeg vil derfor understreke at skolen har en plikt til å sørge for et trygt og godt skolemiljø etter opplæringsloven kapittel 9A.

Jeg legger frem forslag til ny opplæringslov nå i vår. I forslaget til ny lov gjennomgår departementet alle sider av dagens lov, herunder hvilke reaksjoner som kan tas i bruk overfor den enkelte elev og reglene om skolemiljø. I proposisjonen vil jeg foreslå noen viktige endringer, og i tillegg vil jeg peke på områder for videre arbeid. Jeg tillater meg å foreslå at Stortinget avventer den varslede proposisjonen.

Samtidig vil jeg understreke at vold mot andre elever eller mot ansatte er et felt jeg vil fortsette å jobbe med også etter fremleggelsen av ny opplæringslov. I den sammenheng vil jeg også vurdere om det bør gjøres ytterligere lovendringer eller settes inn andre tiltak. Dette vil jeg komme tilbake til på et egnet tidspunkt.

Forslag 2:

«Stortinget ber regjeringen sørge for økt fokus på klasseledelse i lærerutdanningen.»

Jeg er enig med forslagsstillerne i at god klasseledelse er viktig for en skolehverdag uten vold og trusler. Tall fra elevspørreskjemaet i PISA tyder på at lærere i Norge har blitt bedre på klasseledelse de siste 20 årene. I 2018 rapporterte elevene blant annet om mindre bråk og uro enn i 2000.

Lærerutdanningene styres overordnet, gjennom rammeplaner, og departementet styrer ikke innholdet i utdanningene i detalj. Det er universiteter og høyskoler som har ansvar for å utvikle utdanninger som svarer på samfunnets behov. Likevel er klasseledelse og det å kunne skape inkluderende og helsefremmende læringsmiljøer en svært sentral del av rammeplanene og de nasjonale retningslinjene. Lærerutdanning på masternivå skal sette lærerne i stand til å bruke forskning og erfaringsbasert kunnskap, så de selv kan vurdere hva som er best klasseledelse i de situasjonene som oppstår i skolehverdagen.

Jeg mener at det å rekruttere, utdanne og beholde lærere er avgjørende for å bygge trygge og gode klassemiljø for alle elever. Det første kullet fra femårig grunnskolelærerutdanning ble uteksaminert i 2022. Jeg er spent på å følge med på hvordan den nye generasjonen lærere med mastergrad kan bidra til å utvikle skolen i en positiv retning.

Forslag 3:

«Stortinget ber regjeringen sørge for økt involvering av foreldre og foresatte ved alvorlige overtramp av ordensreglementet i skolen.»

Forslaget inneholder et premiss om at skolen ikke involverer foreldre og foresatte tilstrekkelig ved alvorlige overtramp av ordensreglementet i dag.

Etter opplæringsloven er det klart at skolene må involvere foreldrene eller foresatte dersom deres barn utøver vold på skolen eller begår andre alvorlige overtramp av ordensreglementet i skolen. I opplæringsloven er det lovfestet at kommunen og fylkeskommunen skal samarbeide med foreldre i grunnskolen og videregående opplæring, jf. opplæringslova § 13-3 d. Det følger også av § 1-1 at opplæringa i skole skal skje i samarbeid og forståelse med hjemmet. Det følger også av forskrift til opplæringsloven §§ 20-3 og 20-4 at foreldrene skal få informasjon om viktig informasjonen om eleven, herunder også om det det er fare for at eleven kan få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller oppførsel.

Jeg er opptatt av samarbeid mellom skolen og foreldre, og foreldres medvirkning i skolen. Disse temaene behandles også i forslaget til ny opplæringslov, og jeg viser også her til lovproposisjonen som jeg planlegger å legge fram nå i vår.

Forslag 4:

«Stortinget ber regjeringen vurdere innføring av oppfølgingsteam ved sterkt belastede skoler, vurdere innføring av faste rutiner for politianmeldelse fra skolens side ved alvorlig vold og

trusler og vurdere hvilke reaksjoner som kan ilegges personer som utøver vold og trusler i skolen.»

Hvilke utfordringer den enkelte skole har og hva som er gode løsninger vil variere. Jeg mener at skoleeier er best til å vurdere hvilke tiltak som bør iverksettes, og er derfor opptatt av å gi skoleeier det nødvendige handlingsrom. Men det er viktig at skoler og kommuner gjør gode vurderinger av hvilken kompetanse de trenger for å følge opp.

Jeg mener også at det hører til det lokale handlingsrommet å vurdere om det skal utarbeides rutiner for politianmeldelse fra skolens side ved alvorlig vold og trusler. Jeg ønsker ikke å legge meg på en linje der jeg overstyrer skolehverdagen gjennom enkeltstående statlige sikringstiltak, og det er heller ikke i tråd med hvordan denne regjeringen ønsker å styre kommunesektoren. Jeg mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å regulere dette på nasjonalt plan.

Når det gjelder den delen av forslaget som går på å *«vurdere hvilke reaksjoner som kan ilegges personer som utøver vold og trusler i skolen»*, viser jeg til min redegjørelse i forbindelse med forslag nr. 1 over.

For å styrke det lokale arbeidet har fem utvalgte kommuner og fylkeskommuner over lengre tid arbeidet med å finne frem til gode tiltak for å forhindre vold i skolen. Dette arbeidet er nå i sluttfasen, og jeg vil vurdere og følge opp dette på egnet måte.

Forslag 5:

«Stortinget ber regjeringen om årlig å rapportere om statistikk og utviklingen når det gjelder vold og trusler i norsk skole.»

Jeg mener at det ikke er hensiktsmessig å pålegge lærere, skolene, kommunene og fylkeskommunene ytterligere rapporterings- og dokumentasjonsplikter i forbindelse med voldshendelser. Lovverket har i dag en rekke plikter til rapportering og dokumentering, og lærere, skoleledelse og skoleeier bruker allerede mye tid på administrasjon. Jeg mener at tiden som vil medgå til å innrapportere statistikk om voldstilfeller, heller bør brukes til å løse de konkrete sakene.

Det vil alltid være en avveining av hvor mye kommunene skal være pliktig til å rapportere til staten på. Vi kan ikke ha rapporteringskrav på alt, men må kunne ha tillit til at kommunene faktisk gjennomfører og følger sine lovpålagte plikter.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur